

Bene Zoltán

A művészet hatalma

Tegnap este összefutottam Gyulával, a Fiával, újságolta Pósa egy nyári éjszakán a szoba sarkában cigarettázó Hugónak. Gyula kiválóan beszél oroszul és ukránul, ennél fogva már egész zsenge ifjú korában az orosz és az ukrán alvilág jeleseinek tolmácsolt és tett meg kisebb-nagyobb szívességeket, ha arra kérték és némi pénzbeli támogatást is kilátásba helyeztek. Ezért illették valakik, akik közt, ha jól emlékszem, én is ott ültem, a Gyula, a Fia névvel. Ha nem jöttél még rá, Hugó lelkem, arról van szó, tudod, hogy ő a maffnak a fia, szóval maffia, vagyis hát maffiózó... Egész rendesen eliszogattunk kettesben tegnap. Közben elmondta, hogy még mindig tolmácsol olykor, szívességekre is kapható, egyébként azonban leginkább rokkantnyugdíjas, még hozzá pszichés alapon. Ezen, mondjuk, nem is csodálkozom, elég sok macera érte őt a munkája meg a szívességek során. Emlékszem, évekkkel ezelőtt például, amikor hasonló italozásba torkollóan botlottunk egymásba, mesélte, hogy vonattal utazott Kijevből Budapestre, a poggyászában értékes csecse-beccsékkel. Holmi holmik lapultak a bőröndjében, hogy úgy mondjam. Kijevtől háromszáz kilométerre összehaverkodott az öreg, muzsik-ábrázatú útítársával. Kártyáztak, vodkáztak, kvaterkáztak Pestig, s csak másnap reggel tudta meg a szerencsétlen Gyula, hogy ez a joviális öregember nyírta ki Kijevben, a vonat indulása előtt húsz perccel az egyik legfőbb munkaadóját, akinek akkor is fuvarozott épp. Holmi holmikát, ugye. Azt állítja ma is, az az ártatlan képű öreg művészet volt, ahogy dolgozott és ahogy viselkedett, mikor nem. És abban is igaza van a Gyulának, a Fiának, hogy egy kicsit az is művészet volt, ahogy ő túlélte azt a kvaterkázást, bár a véletlen művészete, nem az övé. Namármost, nem csodálkozhat ezek után az ember, ha belegondolsz, Hugóm, hogy pszichés zavarokkal küzd ez a szegény Gyula. Az orvosok meg a pénzért küzdenek, s gondolom, ez is elősegíthette a leszázalékolását, de mi tagadás, tartalom is lehet mögötte, nekem elhiheted! Már csak azért is, mert egyszer engem is bevizsgáltak már, akár valami ételmintát. A lélekmaturák. Akkoriban rendőrségi rajzoló voltam. (Jobban is kerestem, mondjuk, mint mostanság a könyvek illusztrálásával. De ez most mellékes, a lényeg, hogy) egy tavaszi délután gyönyörű, könnyűvérű lány leírása alapján rajzoltam a fiúja arcmását. Ritka szép lány volt, hallod, erősen sajnáltam, hogy benn, a yardon, s nem kinn, a placcon találkozunk! Jól ment a munka is, én mégis húztam az időt, hogy tovább nézhessem, kérdezhessem a lánykát. Mellesleg a pasiján kívül lerajzoltam őt is. Amikor aztán nem tudtam tovább nyújtani, megköszöntem és átadtam a megrendelt fantomképet a nyomozóknak, de képtelen voltam szabadulni a papírtól, emlékezetből újra lerajzoltam a lányt. Először egy portrét, aztán meztelenül. Utána, nem tudom, miért és hogyan, egy férfiarcot is papírra vettem. Úgy hiszem, sosem láttam azt a manust, akinek a fizimiskája szembenézett velem az ölemből, és úgy hittem, nem is létezik az ipse, csak

az ujjaim játéka folytán. A lányról készült képeket elvittem, a fiktív arcot otthagytam, hányaveti módon beledobtam a szemetes kosárba - gyűretlenül, tépetlenül. Másnap jöttem értem a rendőr cimborák, hogy Pósa mester, gyere be, de kurva gyorsan a kapitányságra, magyarázattal tartozol. Én először azt hittem, most vették észre, hogy lenyúltam egy rendőrijelvényt pár hónapja, de azért egy szót sem szóltam, csak kelletlenkedtem. Hát, nem a jelvény volt a bajuk. Hajnalban razziáztak, elkapták a gyönyörű lányka pasiját, aki, nyilván rájöttél, Hugó testvér, hogy a stricije volt, persze. Na, ja, hát mi más lett volna, nem? Szóval elkapták, de vele egy másikat is, akiről az ujjlenyomatok ellenőrzésekor kiderült, hogy egy állat. Négy öregasszonyt erőszakolt meg az a nyomoronc előző éjjel, pedig egy fess, fiatal csávó volt amúgy, a fene enné meg! A probléma, ami miatt hívtak, mégsem ez volt, hanem az, hogy valamelyik buzgó, egyben éber detektív pusztán kíváncsiságból kihalásztá a szemetesből az előző délutáni rajzom, amin ott virított ennek a vénasszonyokat erőszakoló vadbaromnak az ábrázata. Erre várták a magyarázatot. Képzelheted, Hugóm! Esküdöztem én, hogy sose láttam, sose ismertem ezt az alakot, csak úgy kibújt az ujjaim alól. El is hitték nekem, tudták, hogy nem lehet közöm effélékhez. Mindenesetre, a biztonság kedvéért azért beutaltak a lélekmatatókhoz, matatásra. Azok pedig matattak. Egy hétig kérdeztettek, közben nem adtak innom, cefetül kínlódtam. Rajzoltattak naphosszat, elemeztek órákon keresztül. Közben a serlokholmszok kikutatták, hogy (amint abban addig is bizonyosak voltak) igazat beszélek, sehogy se ismerhettem a vén csoroszlyák rémét, így aztán senki nem értette, hogy a pitliben rajzoltam le olyan tökéletesen, ráadásul éppen azelőtt pár órával, hogy elkapták volna?! Én csak annyit mondtam a lélekmatatóknak, mikor ezredszerre is a véleményemet kérdezték, fáradtan és megadóan csak annyit mondtam: kérem, ebben áll a művészet hatalma! Ezen csak röhögtek. Pedig, Hugó, édes testvérem, voltaképpen ma sem tudok rá más magyarázatot adni, mint ezt. Ez nem jelenti azt, persze, hogy művész volnék, na, ja, nem jelenti, hát hogy is jelentené? Csak egy rajzoló vagyok, karikaturista, könyvillusztrátor. Egy rajzoló, akit egyszer életében megérintett a csoda. Ezt nevezzük magunk közt művészetnek, jobb híján... No, mit szólsz ehhez, Hugó, édes lelkem? Szólni se tudsz, mi? Én se tudnék, én se. Na, ja. Ki érti ezt?